

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

De äldsta järnföremålen i Egypten

Arne, Ture J.

Fornvännen 22, 126-127

http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1927_126

Ingår i: samla.raa.se

Fig. 63.

skarv, synlig på norra murens ytersida (11,75 m. från nordvästra hörnet). Förmodligen tillkom nu också det södra vapenhuset. I dessa tillbyggnader, som erinrar om 1200-tals koret (med sakristia och Sune Syrs gravkor) i Vreta kloster och Heda kyrkas norra skepp från ungefär samma tid, torde man kunna spåra inflytande från cistercienserbyggmästare.

Bengt Cnattingius.

De äldsta järnföremålen i Egypten.

I sin uppsats om *Järnets hemstavn* (Aarbøger 1923) kommer CHR. BLINKENBERG till det mycket sannolika resultatet, att "järnndvindingen er begyndt cirka 1300 f. Chr. i egnene ved den sydostlige del av det Sorte hav, der hørte under Hittiternes konge: her er jærnets hjemstavn". Emellertid omtalas det tidigare i Amarna-breven, dock alltid som en sällsynt och dyrbar metall. Bland konung Tušrattas gåvor till den egyptiske konungen Amon-hotep III (1411—1375) nämns guldbelagda ringar och dyrbara praktdolkar av järn. I dessa fall, anser BLINKENBERG, rör det sig otvivelaktigt om naturligt, gediget järn, icke om järn, utvunnet ur malm.

En praktdolk av här omtalade slag har påträffats i svepningen kring den kungliga mumien av Tut-anch-amon och nyligen publicerats av H. CARTER i del II av *The tomb of Tut-Ankh-Amen* (1927). Dolken (fig. 63) låg vid högra låret, hade en klinga av järn, blank och ställiknande med obetydliga rostfläckar. Handtaget är av guld med filigranornering och kloasonnéarbete av färgade stenar, knappen av svarvad bergkristall. Den tillhörande slidan är av guld med växt-, djur- och flätade bandmotiv. Ännu en dolk med praktfull klinga av hårt guld anträffades på mumien. Intet bronsvapen fanns däremot — guld och järn voro de dyrbaraste metallerna. Dolkarna torde vara av inhemskt arbete men visa i formen ett tydligt främmande inflytande, väl hettitiskt. Slidan till gulddolken med sina djurscener visar någon släktskap med mykensk konst. Ännu två järnföremål funnos

på mumien, nämligen en liten amulett i form av en "huvudkudde" av egyptiskt snitt samt ett amulettöga, Horusögat, sittande å en arming av guld. Det vore otvivelaktigt av stort intresse att genom en analys erfaras, huruvida det rör sig om naturligt, gediget (meteorit)-järn eller om järn, utvunnet ur malm.

T. J. A.

Ett nytt motstycke till Årnshjälmen.

Fig. 64.

Germanisches Nationalmuseum i Nürnberg har förvärvat en s k. "Topfhelm", lik Årnshjälmen (publ. av B. SCHNITTGER i *Fornvännen* 1920) men av den yngre rundkulliga typen, dock med låg mittrygg. Hjälmen har tillhört släkten Rieter von Kornburg och tidigare förvarats i Allhelgonakyrkan i byn Kleinschwarzenlohe (fig. 64). Liksom Årnshjälmen är den sammansatt av 3 delar. Hjälmen har varit helt försilvrad och är prydd med förgyllda beslag. Nedtill är hjälmen försedd med en grov linne-remsa, å vilken fastgjorts ett uddigt pansarnät av nitade järnringar. Hjälmen väger utan kedjeflätningen 2,91 kg. Den tillhör 1300-talets mitt. Jfr "*Der Topfhelm der Rieter von Kornburg*" av AUGUST NEUHAUS i "*Festschrift zum 60 Geburtstag von Dr. Theodor Hampe*" = Jahrg. 1924 u. 1925 des Anzeigers des Germanischen Nationalmuseums (Nürnberg 1926).

T. J. A.

Velands hög och Smedsmästaren från Brunneskärret.

Två gamla smedstraditioner.

I Kalmar Museum förvaras 4 st. svärdsklingsor eller ämnen till dylika av utseende som efterföljande bild (fig. 65) visar. Klingorna äro raka, 67 cm. långa och 2,5 cm. breda. De äro eneggade och ha ryggen plattthamrad, genomskärningen är alltså trekantig. Fyndomständigheterna synas mig vara av det intresse att en kort relation härom kan anses motiverad, helst som forskningen angående vår äldsta järnhandtering i dessa dagar är föremål för stort intresse och mycket arbete. Fyndbeskrivningen lyder sålunda: "I september månad år 1854 borttogs